

DIDAKTICKÁ PRÁCA UČITEĽA A ŠKOLSKÉ PRAVIDLÁ

Jana HANULIAKOVÁ, Martin DROŠČÁK

Anotácia: Štúdia sa zaoberá pravidlami, ktoré sa uplatňujú v školskej triede. Okrem rôznych učiacich sa aktivít v triede dochádza aj k nepredvídateľným, rušivým situáciám, ktoré výrazne narúšajú celý vyučovací proces. Preto sa v štúdiu venujeme niekoľkým návrhom pre učiteľov, ktorí začínajú vyučovať v novej triede.

Kľúčové slová: učiteľ, práca učiteľa, riadenie triedy, disciplína, školské pravidlá

ÚVOD

Humanistický prístup učiteľa k žiakovi eliminuje nadradené postavenie učiteľa nad žiaka. Ak sa učiteľ usiluje o rovnocenný vzťah so svojimi žiakmi môže byť úspešný a efektívny jedine v prípade, že ich vzťah bude mať jasné limity, hranice a stanovené pravidlá, ktoré budú obojstranne rešpektované a dodržiavané. Mocenský vzťah medzi učiteľom a žiakom, ktorý je udržiavaný v interakciách sa nevyhnutne dotýka pravidiel. Ak nie sú pravidlá formulované alebo sú neviditeľné, potom daná skutočnosť bráni žiakom v tom, aby sa nad nimi zamysleli, verbalizovali argumenty, formulovali návrhy a otvorene o nich diskutovali. Vytvorenie a udržanie si vzájomného rešpektujúceho vzťahu si vyžaduje dodržiavanie implicitných pravidiel a skrytých významov regulačných vzorcov, ktoré sa vytvárajú v sociálnych interakciách medzi učiteľmi a žiakmi. Gordon (2015) uvádza, že v triede má moc učiteľa svoje hranice. Moc (autorita) ako metóda riadenia žiakov je účinná – používa sa celé storočia. Učiteľova moc má svoje medze a hranice, dokonca je spojená s nebezpečím. Podľa citovaného autora má učiteľ v triede moc len tak dlho, pokiaľ sú žiaci v pozícii, kedy niečo chcú, potrebujú, kedy im niečo chýba, sú bezmocní, závislí. Veľmi malé deti sú samozrejme veľmi závislé, tak budú reagovať na celý rad odmien. Ako žiaci dospievajú stávajú sa na učiteľovi menej závislými. To je dôvod prečo sa učelia v starších ročníkoch často

---

sťažujú, že u starších žiakov už odmeny dobre nefungujú. U mladších žiakov sa veľká časť učiteľov spolieha na tresty. Trestanie funguje dosť dobre pokiaľ učiteľ dáva žiakom pocítiť, že sú psychicky oveľa silnejší, takže žiaci majú obavu sa im postaviť. Postupne sa žiaci zbavujú strachu z učiteľovej moci trestať. Gordon spracoval prehľad pocitov žiakov a stratégií, ktorými sa s daným pocitom vyrovnávajú. Učiteľ by mal poznať každú osobnosť žiaka a jeho reakcie a prejavy v edukačných situáciách, aby vedel flexibilne odborne reagovať.

SILNÉ STRÁNKY PRÁCE UČITEĽOV A PRÍLEŽITOSTI AKO PRACOVAŤ S PRAVIDLAMI

Odborníci zaoberajúci sa triednym manažmentom sa zhodujú v tom, že pravidlá v triede sú najdôležitejším nástrojom triedneho manažmentu. Silné stránky didaktickej práce učiteľa:

- dôsledne využíva preventívne opatrenia v rámci triedneho manažmentu, aby predišiel vyrušovaniu na vyučovaní,
- má pozitívny vzťah k pravidlám stanoveným v rámci svojej triedy a sám je absolútne presvedčený o ich význame,
- je svojim žiakom nápomocný pri budovaní si pozitívneho emocionálneho vzťahu k pravidlám, ktoré platia v škole a triede, a to tým, že neustále poukazuje na ich prínos a ústne apeluje na ich dodržiavanie,
- tematizuje so svojou triedou otázky zmysluplnosti pravidiel v triede,
- vedie so svojimi žiakmi rozhovory o pravidlách v triede, ako aj cielene vytvára predpoklady na to, aby sa o téme pravidiel v triede hovorilo počas celého školského roka a aby tak bola v triede táto téma neustále prítomná,
- trénuje nácvik pravidiel v triede so svojimi žiakmi,
- dozerá počas určitého obdobia na žiakov, pre ktorých je mimoriadne náročné dodržiavať pravidlá v triede,
- berie na vedomie svoju funkciu ako vzor pre dodržiavanie pravidiel,
- pri všetkých aspektoch týkajúcich sa témy pravidiel v triede komunikuje pozitívne a presvedčivo.

Pravidlá v triede sa žiaci učia podobne ako angličtinu a matematiku. Preto nejde v prvom rade o ich stanovenie, ale skôr o to, aby sa v triede udržiavali atraktívnym spôsobom. Keďže pravidlá v triede obmedzujú individuálny stupeň slobody jednotlivca, je prirodzené, keď ich žiaci vnímajú skepticky alebo ich dokonca odmietajú. Vyučujúci musí udržiavať v triede rozhovor o pravidlách pozitívnym spôsobom. Z toho dôvodu sú pravidlá v triede vždy projektom, ktorý pretrváva počas celého školského obdobia – a to od škôlky až po poslednú triedu v škole a na každej vyučovacej hodine, nielen na triednických hodinách.

Význam rituálov v školskom prostredí

Význam rituálov spočíva v sprostredkovaní špecifických foriem učenia sa. Ide o učenie vychádzajúce z praktických skúseností, o učenie sa v konaní. Podľa Kaščáka (2010) rituály majú legitimizačnú funkciu, čiže v rituálnych aranžmánoch sa reprodukuje viera a akceptácia rituálneho poriadku, jeho pravidiel a zvyklostí. Pri zavádzaní pravidiel v triede je možné doceniť funkciu rituálu, ktorá podporuje mimetické učebné procesy. Učenie sa prebieha najmä formou opakovania rituálnych pohybov alebo formuliek, je to učenie založené na pozorovaní, porovnávaní a cibrení rituálneho konania. V rámci riešenia učenia sa treba podporovať individualitu účastníkov rituálu. Podpora sociálneho a praktického učenia sa totiž vedie k pocitom individuálnej schopnosti a kompetentnosti účastníkov rituálu. V rituáli jeho účastníci zažívajú úspech a pozitívne emócie. Podpora rýchlosti a rytmu učenia sa v rituáloch získavajú účastníci rituálu istotu v konaní a taktiež schopnosť ďalej sami úspešne organizovať procesy učenia sa. V škole sú situácie, ktoré majú rituálny charakter, a aktivity ktoré majú ritualizovaný charakter. Školské prostredie je verejným prostredím, kde mnohé ritualizácie fungujú samostatne a majú svoj (skrytý) význam aj bez symbolickej demonštrácie. Sú dôležitým koordinačným a sociálne konformizačným prostriedkom.

SLABÉ STRÁNKY PRÁCE UČITEĽA A OHROZENIA PRI PRÁCI S PRAVIDLAMI V PEDAGOGICKEJ PRAXI

Slabé stránky, ktorým je potrebné venovať pozornosť vnímame z pohľadu didaktickej práce učiteľa:

- negeneralizovať, ale pristupovať k žiakom a ich vzťahu k pravidlám na vertikálnej i horizontálnej úrovni,
- didaktické koncipovanie prípravy na vyučovaciu jednotku má v sebe zahŕňať akcent na podporu soft skills žiakov,
- zámerne venovať pozornosť tvorbe a rozvoju klímy v triede a v škole,
- zintenzívniť a prejavovať úprimný záujem o spoluúčasť rodičov na tvorbe pozitívneho školského prostredia aj z psychosociálneho hľadiska,
- venovať pozornosť tým, didaktickým prístupom, ktoré zvyšujú záujem žiakov o učenie, o samotnú účasť na vyučovaní,
- odstraňovať limity, ktoré znemožňujú prácu učiteľa s pravidlami.

LIMITY, KTORÉ OVPLYVNĽUJÚ PRÁCU UČITEĽA S PRAVIDLAMI

Práca s pravidlami si vyžaduje od učiteľa komplexný a permanentný prístup. Reálna pedagogická prax však prináša viaceré obmedzenia, ktoré limitujú prá-

---

cu učiteľa s pravidlami. Správanie sa učiteľa vo vzťahu k školským pravidlám v každodennom školskom živote sa dá chápať/vysvetliť vo viacerých rovinách. Obmedzenia práce sa vyskytujú vo viacerých rovinách. *Limitácia časom* - učiteľ v rámci didaktickej práce pristupuje rutinne k školským pravidlám (nepriťahujú pozornosť žiakov, spôsobujú konflikty, nezrovnalosti v školských predpisoch), - nevedomý charakter každodenných interakčných schém – učitelia musia robiť veľa každodenných rozhodnutí v triednych situáciách so všetkou ich zložitou. Ďalej sa tieto rozhodnutia musia robiť za zlomok sekundy, t.j. je tu problém nedostatku času. Podľa mnohých učiteľov je hlavnou prekážkou ich úsilia v oblasti vzdelávania hodnôt a disciplíny to, že majú príliš málo času. Je to tiež o stotínach sekundy, čo znamená, že v skutočnosti nemáte čas na premýšľanie. Nemáte čas premýšľať. Niet pochýb o tom, že sa to môže zo dňa na deň líšiť (na čo upozorňujete na jeden deň, nasledujúci deň neuvádzate).

Nekonzistentnosť správania učiteľov

Osobné deficity učiteľov, napr. v tom, že sú niekedy unavení, mimo konformnej zóny (majú zlý deň), majú čiastočne za následok prečo sa učitelia niekedy správajú nekonzistentne, pokiaľ ide o priestupky týkajúce sa pravidiel žiakov.

Limitácia vyplývajúca z nedostatočnej pregraduálnej prípravy

Odborná príprava pre prácu učiteľa predpokladá, že študent bude mať zvládnutý predmet, ktorý bude vyučovať, a preto je potrebné sa orientovať na každodenné situácie prítomné v prostredí učebne. Nepripravenosť študentov, budúcich učiteľov v rámci riadenia vyučovacej jednotky na situácie, ktoré sa vyskytnú v triede môžu viesť u učiteľa k pocitom zlyhania, alebo vyhorenia. Je samozrejmé, že pregraduálna príprava neobsiahne diverzitu situácií, či už pozitívnych alebo negatívnych, s ktorými príde učiteľ do interakcie, avšak je potrebné pripraviť budúcich učiteľov, na to, ako reagovať. Aby učiteľ eliminoval nepríjemné situácie, ešte pred ich vznikom je potrebné, aby si podmienky, v ktorých bude pôsobiť dôkladne pripravil. Zadefinovanie jasných princípov, postupov pri vyučovacom procese si vyžaduje pedagogickú prípravu, a tú je potrebné so študentami cvičiť už počas pregraduálnej prípravy. Vzhľadom k skutočnosti, že učiteľ aj napriek mnohým snahám je dominantným aktérom edukácie, sformulovali sme didaktické možnosti práce s pravidlami podľa kompetencií, prostredníctvom ktorých učiteľ manažuje edukačnú realitu.

UČITEĽ AKO TVORCA DISCIPLÍNY A INTERAKCIÍ V ŠKOLE A V TRIEDE

Pre fungovanie vzťahu medzi učiteľom a žiakom sa musíme zaoberať osobnosťou učiteľa, ktorý má v triede dominantné postavenie. Žiaci veľmi intenzívne vnímajú kvalitu práce učiteľa (z pohľadu žiaka je zastrešená nielen profesionalita, kompetencie, ale aj ich osobnostné charakteristiky, jeho postoje, spôsoby hodnotenia, vrátane udržiavania poriadku a disciplíny v triede). Aby nebol narušovaný vzájomný vzťah musí učiteľ dať pozor na to, aby nebol benevolentný k agresivite žiakov, alebo aby mu trieda beztrešne „neskákala po hlave“. Čapek (2017) tvrdí, že ak je učiteľ akokoľvek kreatívny, priateľský, férový, rovnako potrebuje priestor vo svojej triede pre prácu svojich žiakov. Autor tým myslí poriadok v triede, ktorý má mnoho spoločného s pravidlami v škole, so slušnou a priateľskou komunikáciou, korektným správaním všetkých v triede. Porušovanie pravidiel prináša sankcie, resp. tresty. Žiaci chcú jasné pravidlá, poriadok, vrátane toho, aby učiteľ ich dodržiavanie aj vyžadoval. Vyučovanie sa musí stať efektívnejšie nielen v oblasti sprostredkovania poznatkov a informácií žiakom, ale taktiež pôsobiť na žiakov tak, aby bola podporovaná ich zrelosť, vyspelosť a zároveň sa znižuje konfliktné správanie v škole a v triede, vďaka čomu učiteľia získajú viac času na skutočné vzdelávanie žiakov. Tvorba disciplíny si vyžaduje zvládnutie kompetencií a zvládnutie aplikovať komunikačné stratégie. Komunikácia učiteľa so žiakom má charakter, ktorý pravdepodobne vyvolá jednu alebo viac reakcií typu:

- žiak odmieta zmeniť svoje správanie, konanie,
- žiak si bude myslieť, že ho učiteľ považujem za hlúpeho alebo neschopného,
- žiak bude mať pocit, že učiteľ neberie do úvahy jeho pocity a potreby,
- žiak sa bude hanbiť, bude sa cítiť previnilo, zahanbene,
- zníži sa sebadôvera žiaka,
- žiak bude mať pocit, že sa musí brániť,
- žiak dostane zlosť a hlavou mu bežia myšlienky, typu: už toho mám dost , toto si nenechám , pomstím sa,
- žiak sa stiahne, vzdá sa, prestane sa snažiť.

Prístup učiteľa k pravidlám je rozdielny. Čapek (2017) vymedzil dva typy učiteľských prístupov. Učiteľ dozorca dbá v triede na dodržiavanie pravidiel, aby vládla v triede disciplína a poriadok. „Lenivý“ učiteľ dbá v triede na dodržiavanie pravidiel, aby „hra“, ktorá sa tam hrá bola fair play. Odlišná filozofia vedie prostredníctvom rozdielneho prístupu cez zdanlivo rovnaké ciele k úplne iným výsledkom.

Pôsobenie učiteľa ovplyvňuje kompetencie žiaka napr. komunikačné – vedieť argumentovať, vedieť vyjadriť svoj názor, obhájiť ho, kompetencie riešiť

---

problém – riešenie konfliktov dosiahnutím konsenzu, riešenie konfliktov s kamarátmi, spolužiakmi, zodpovednosť za riešenie konfliktu sporu, interpersonálne kompetencie – posilňuje sa sebadôvera žiaka. V škole sa žiaci okrem kognitívnych kompetencií učia aj správne správaniu. Žiaci pociťujú vzrušenie keď sa skutočne niečo učia, alebo nudu keď učenie neprebíha. Učitelia sa sťažujú, že musia miesto vyučovania riešiť otázky disciplíny. Podľa Gordona (2015) prečo musia učitelia tráviť toľko času určeného na výučbu tým, že sa pokúšajú zjednať v triede disciplínu, je preto lebo poväčšine sa učitelia príliš spoliehajú na vyhrážky, skutočné tresty či slovné obviňovanie a zahanbovanie, pričom tieto prostriedky dobre nefungujú. Represívne, na sile založené prostriedky väčšinou vyvolávajú odpor, vzdor, pomstu. I keď privodí žiaducu zmenu v správaní žiaka, po opustení triedy vypukne všetko nanovo. Pri tvorbe disciplíny:

- zvoliť nenásilnú komunikáciu,
- redukovať výrazy: kontrolovať, nariadiť, potrestať, varovať, prinútiť, dohliadať, byť tvrdý, prikázať, nastolenie poriadku, napomínanie,
- používať pojmy: vyriešiť problém, riešenie, dohoda, pôsobiť, spolupracovať, uspokojovať potreby, čeliť problému.

NÁVRHY UDRŽIAVANIA DISCIPLÍNY PRE PEDAGOGICKÚ PRAX

Azda každý učiteľ sa snaží na začiatku svojej praxe veľmi jasne demonštrovať svoje pedagogické zručnosti, ktorým sa učil počas učiteľskej prípravy. Tento učiteľ si pripravuje na svoj prvý deň v triede rôzne aktivity, ktorými chce zaujať žiakov, aby mal vyučovaciu hodinu čo najviac pod kontrolou a zároveň tak minimalizoval možný neporiadok v triede.

I keď sa na prvý pohľad zdá, že pravidlá v triede má nastavovať výlučne triedny učiteľ, ktorý je akýmsi tútorom pridelenej triedy, s týmto sa nemôžeme stotožniť, pretože toto je vec každého učiteľa učiaceho v danej triede. Zoznam pravidiel v triede, ktoré sú jednak dané aj vnútorným poriadkom školy, by mal byť nielen oznámený žiakom, ale aj prediskutovaný v zmysle dôsledkov jeho porušenia žiakmi. Zdôrazňujeme, že vnútorný poriadok školy dodržiavajú rovnako žiaci i učitelia.

Počas prvých týždňov v novej triede učiteľ udržuje žiacku pozornosť a usmerňuje ich učenie sa vykonávaním rôznych učebných aktivít, pre ktoré je dôležité, aby sa v ich vykonávaní žiaci cítili pohodlne a mali pocit úspechu.

Po tomto období, ktoré môžeme nazvať aj adaptáciou (akýmsi prispôbením sa riadeniu učebných aktivít žiakov pri novom učiteľovi), je dôležité udržať takto nastavenú kontrolu nad triedou, využívaním rôznych techník, ktoré vychádzajúc z našej praxe opíšeme ako možnosti (návrhy) v ďalšom texte.

---

1. Učiteľ by mal ukázať, že je sebavedomý a pripravený na svoj prvý deň v novej triede.

Prvé minúty v každej triede sú často rozhodujúce. Žiaci si učiteľa „premeriavajú“, obzvlášť, keď ide o nového učiteľa. Učiteľ, ktorý na sebe nechá poznať neistotu alebo strach, to v triede nebude mať ľahké. Na druhej strane je prirodzené a skúsený učiteľ s niekoľkoročnou praxou už dávno zistil, že byť v jednej triede s novými žiakmi je aj trochu zastrašujúce; tento učiteľ však nachádza balans medzi jeho doterajšími skúsenosťami a trémou. Preto je vhodné zmeniť žiacku pozornosť na učiteľa a začať sa zaujímať o žiakov ako osobnosti v jeho novej triede. Môže to vykonať tým, že požiada žiakov o vyrobenie si malých kartičiek z papiera, na ktoré si napíšu svoje meno alebo meno, ktorým by chceli byť nazývaní, môžu doplniť o svoje hobby alebo obľúbené aktivity. Učiteľ sa týmto dostáva do pozície takého pohodového skúmania individualít svojich žiakov, čím sa redukuje pocit ohrozenia žiakmi. Navyše táto menná technika pomáha učiteľovi si zapamätať mená žiakov, čím sa zároveň individualizuje výchovno-vzdelávací proces. Všetko, čo učiteľ urobí počas prvých minút na hodine vytvára dojem, že učiteľ vie presne, čo robí, preto najlepšia cesta je byť čo najlepšie pripravený.

2. Učiteľ by mal plánovať, premýšľať dopredu, ako uchopiť rutinu v triede a predstaviť a dodržiavať základné pravidlá v triede

Skúsený učiteľ dáva o sebe vedieť od prvého okamihu, keď vojde do triedy. Okrem jeho efektívneho riadenia celej triedy (ako učenie sa, tak aj disciplína v triede) kladie dôraz na spoluprácu v triede. Každý učiteľ, ktorý je presvedčený o svojej práci, plánuje presne, ako a čo bude v triede robiť. Začínajúci učiteľ tiež môže požiadať starších, skúsenejších učiteľov o nejaké rady, ktoré by mohli aspoň čiastočne fungovať v triede. Učiteľ by sa mal pokúsiť naplánovať také detaily ako prezencia žiakov na vyučovaní, zasadací poriadok, nosenie učebníc a zošitov na hodinu, chodenie na toaletu počas hodiny a tak ďalej. Učiteľ, ktorý neplánuje, potom musí improvizovať v danom momente, čo sa môže stať neefektívnym, ba dokonca v rozpore so školským poriadkom.

3. Učiteľ by mal stanoviť a vyžadovať pozornosť žiakov na pravidlá v škole (triede)

Povinnosť každého učiteľa je na začiatku školského roka oboznámiť, prečítať si v triede pravidlá školy, a potom aj pravidlá práve v jednotlivých triedach. Táto povinnosť vyplýva z prvej porady pedagogického zboru, ktorá sa koná ešte

---

pred začiatkom nového školského roka. Toto možno považovať za veľmi efektívne najmä preto, že keď v triede dôjde k porušeniu pravidiel, učiteľ tak môže poukázať na konkrétny bod v školskom poriadku, ktorý bol porušený. V ojedinelých prípadoch, keď je žiakom znemožnená výchova a vzdelávanie z dôvodu nevhodného správania sa žiaka v triede, ponúka Zákon č. 245/2000 o výchove a vzdelávaní Z. z. prerušiť vyučovanie.

Ak učiteľ pravidlá predstaví v prvý deň školy, môžeme to považovať za dobrý, nič neohrozujúci krok.

4. Učiteľ by mohol začať prvú hodinu aktivitou, ktorá má jednoduchšie riešenie a môže byť rýchlo a úspešne vyriešená

Každá vyučovacia hodina je plánovaná tak, že má v sebe prvky učiteľovho vyučovania a žiackeho učenia sa. Vyučovacia hodina, na ktorej žiaci nemajú čo robiť im dáva možnosť ju narušiť a dochádza tak k nežiadúcim situáciám na vyučovaní. Vo všeobecnosti sa žiaci radi učia, radi vykonávajú rôzne činnosti, ktoré súvisia s učivom. Učiteľova úloha však je, túto príležitosť žiakom poskytnúť, ale aj naučiť ich činnosti vykonávať pod učiteľovým dohľadom. Prvé vyučovacie hodiny sú preto dôležité, pretože žiakom naznačia, ako bude prebiehať ich ďalšie učenie sa. Preto je dobré začať prvú hodinu jednoduchšou aktivitou, ktorú budú vykonávať žiaci; ešte na hodine im dať spätnú väzbu v podobe hodnotenia, čo ich môže motivovať do ďalšej práce.

5. Počas prvých týždňov by mal učiteľ pod svojím vedením čo najviac zapájať žiakov do triednych aktivít

Nemožno predpokladať, že žiaci sa nastavia na vyučovací štýl nového učiteľa hneď, za niekoľko dní. Na úvod by bolo rozumné sa uistiť, že žiaci sa už usadili, a potom začať s rôznymi aktivizujúcimi stratégiami učenia sa. Navyše, diskusia, skupinková práca, práca na projektoch sú úspešné vtedy, keď sa žiaci dobre cítia, ale aj dobre poznajú. Tu je veľmi dôležité dodať, aby učiteľ jasne špecifikoval ciele, ktoré žiaci majú naplniť pod vedením učiteľa.

6. Učiteľ by mal dobre vyučovať, učiť žiakov byť zodpovedný za svoje učenie sa a často poskytovať spätnú väzbu.

Systematická príprava, dobré, zrozumiteľné a efektívne riadenie vyučovacieho procesu, riadenie poznávacej činnosti učiacich sa, napĺňanie cieľov a častá spätná väzba sú dôležité prvky, ktoré pomáhajú posilňovať nielen učenie sa žiakov, zväčšovať ich poznatky, ale aj udržiavať disciplínu v triede.

---

7. Učiteľ by mal neustále dávať najavo, že je kompetentný, dobre pripravený a starostlivý

Angažovanosť žiakov v učení sa, dosahovanie cieľov vyučovania, ich účasť na diskusiách alebo ich zapojenie sa do hocijakej učiacej sa aktivity poukazuje na učiteľa, ktorý to ma dobre premyslené, manažované; ktorý dobre a efektívne riadi svoju triedu. V tejto triede, vďaka širokej palete aktivizujúcich prístupov v učení sa, je učiteľ stále v strehu pre signály nejakej neplechty alebo rušivého správania sa žiaka a vie rýchlo zareagovať na danú situáciu.

8. Učiteľ by mal byť profesionálny, ale príjemný zároveň; učiť žiakov byť úspešní, ale v podporujúcej triednej atmosfére

Trieda, kde si učiteľ vytvorí isté rutiny, kde žiakov udržuje a podporuje v ich učení sa a v napĺňaní cieľov vyučovania a snaží sa vytvoriť miesto, ktoré je príjemné naplňa prvky podporujúcej atmosféry. Je tiež dôležité, aby sa učiteľ naučil mená žiakov, a to čo najskôr. Iný spôsob, aby sa žiaci dobre cítili v triede môže byť napríklad zaviesť v triede aktivitu, ktorá bude zameraná na vyjadrovanie pocitov žiakov z niečoho, čo zažili. Takto robí učiteľ akúsi prevenciu pred vznikajúcim rušivým správaním sa žiakov.

ZÁVER

Didaktické úsilie učiteľov o riadenie triedy a triednej disciplíny závisí nielen od interpretácie nastavených pravidiel triedy a školy, ale aj od angažovanosti žiakov v učení sa, od nastavených vzťahov v triede a následnej komunikácie v nej. Na otázky týkajúce sa riadenia triedy a disciplíny nemožno nazeráť iba v rámcoch správania sa žiakov a psychológie. Je potrebné, aby si učiteľ uvedomil, že pracuje so žiakmi v špecifických typoch interakcií, modeloch interakcií, v ktorých zohrávajú učiteľia aj žiaci aktívne úlohy, pričom sa navzájom ovplyvňujú svojimi činmi a interpretáciami. Ak chce učiteľ porozumieť správaniu a konaniu žiakov počas vyučovania, je dôležité, brať do úvahy správanie učiteľov, ako organizujú aktivity v triedach všeobecne, najmä ich úsilie o stanovenie a dodržiavanie pravidiel, ako aj porozumenie sociálnej konštrukcie školských pravidiel.

LITERATÚRA

- ČAPEK RÓBERT. 2017. Líný učiteľ. Praha: Raabe.
GORDON THOMAS. 2015. Škola bez porazených. Praha: Malvern.

KAŠČÁK ONDREJ. 2010. Škola ako rituálny priestor. Trnava: Veda.
Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

SUMMARY

The study deals with the area of classroom management, specifically the work of the teacher - his preparation for the lesson. In this preparation, it is the thought activity of the teacher, which we call the didactic analysis of the curriculum. In addition to the various learning activities in the classroom, there are also unpredictable, disruptive situations that significantly disrupt the whole teaching process. Therefore, in the study, we address several suggestions for teachers who are starting to teach in a new classroom.

Key words: teacher, teacher work, classroom management, discipline, school rules

Doc. PaedDr. Jana Hanuliaková, PhD.
Katedra školskej didaktiky, Vysoká škola DTI
Ul. Sládkovičova 533/20, 018 41 Dubnica nad Váhom
hanuliakova@dti.sk

Mgr. Martin Droščák, PhD.
Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky a andragogiky
Gondova 2, 811 02 Bratislava
martin.droscak@uniba.sk